

П Р И В Е Т С Т В И Е

към заседанието на Централната библиотека на БАН по повод представянето на изследването на Асен Чилингиров “ЦАР СИМЕОНОВИЯТ СЪБОРНИКЪТ ОТ X ВЕК”, Т.1, БЕРЛИН, 2007.

Проф. д-р Надежда Драгова

ВТОРА СРЕЩА С АЛТЕРНАТИВНАТА МЕДИАВИСТИКА НА АСЕН ЧИЛИНГИРОВ (с малки съкращения)

Днес, на втората среща с новоиздадената негова книга, високоуважаваният от нас Асен Чилингиров ни поведе към нови територии на старобългарската култура — към нейните контакти с държавно-новопокръстените славяни и на Балканите, и в Русия.

Преди броени дни той ни помогна с двutomника си “Българската архитектурна школа” да се вгледаме по нов начин в църковното строителство, доколкото са опазени следите и образците му от епохата преди и след IX век. Увлечени в живописното очарование на арките от кръгово подредени тухли, размесом с обработени каменни късове, най-първо му повярвахме интуитивно, а после и интелектуално, че това е българската направа, защото я помним от всичките си вълнуващи срещи с българската старина до днешния Рилски манастир. Чак когато изчетох — от онзи ден до сега — и двата тома, отгатнах и авторовата уловка: той ни разкрива

една уж видима, но и недостатъчно видяна тайна — АРХИТЕКТУРАТА, но подчертано НАБЛЮДАВАНА КАТО ГРАДЕЖ.

А градежът, който лесно се възприема сетивно като форма и техника, А.Чилингиров ни го внушава и като архимодел — КАТО СИМВОЛИЧЕН ОБРАЗ НА СВЕТА — като изобразяване на космическата тайна, различно тълкуване в различните епохи: и на ниво конфесия, и на ниво социални стълкновения, и на ниво — обекти за твърческо вдъхновение.

И с тези две книги, както и с предишните си, Асен Чилингиров заема алтернативна позиция към досегашните — и хипотези, и тези — в науката на разноезични, разнонационални автори по въпроса.

Има ли авторът право на подобно самочувствие? За мен — ДА! И пак — ДА! Това право му е внушено от дълбоката тревога на мнозина български медиависти, които се мъчат да предложат “друга” историческа визия, различна от наследената — дълготраен процес, който периодически избива на повърхността на иначе спокойната ни историческа и филологическа наука вече повече от век, но не може да намери сплотяваща сила да се превърне в научно движение.

Асен Чилингиров е открил и ни посочва сплотяващия терен, а той е: вече възможната максимална научна информация!

И в натрупаните знания (да е жива и здрава феноменалната му памет), и в авторовата интерпретация на този невероятен европейски библиофил — всеки от българските учени ще открие собствен научен терен за алтернативно научно дирене.

Сега наблюдаваме началото към Златния Симеонов век. Ние, поне тези, които познавам от своето съвремие, имахме предчувството, че наследеното не е в пълнотата на сътвореното през IX и X век в Борисова, Симеонова и Царпетрова България. Но се захвем да го публикуваме и проучваме като единствено достижимото.

Лично аз, без да съм направила кой знае колко, имам гордостта, че съм един от създателите на известния днес научен център на Шуменския университет “Преславска книжовна школа”. Бях ѝ научен ръководител около 4 години, след мене научното ръководство пое днешният член-кореспондент Иван Добрев и т.н. Тази школа бе сформирана по най-сполучлив начин за научна работа (**задължително интердисциплинарна**). **Тя обедини младите тогава шуменски археолози, богослови и филолози-медиависти** — днес повечето от тях измежду най-изявените творци, обедини възпитаници на три научни школи:

- на проф. Иван Гълъбов от Великотърновския университет чрез най-подготвената му и креативна ученичка — днес доц. Мария Тихова — един от стожерите на школата;
- ученици на Софийската школа на проф. Петър Динев и на проф. Кирил Мирчев, освен мен, бяха Пейо Димитров и после проф. Иван Добрев;
- питомците на старата Духовна академия — в лицето на проф. Т. Тотев и действащите археолози като Станчо Ваклинов и работещите под непосредственото ръководство на проф. Вера Маврадинова (отговорник тогава за разкопките в Преслав) в областта на църковната археология.

Всички ние не се смятахме за алтернативни — гледахме си работата в реална връзка с археологическите открития, с реалните информации от епиграфи и особено от нумизматичните находки, които издигнаха до европейски авторитет Иван Йорданов.

В “Преславската книжовна школа” обявихме международна конференция на тема “Симеоновата библиотека” с очакване да комплектуваме нови извори. Но тази конференция засили още повече тревогата ни от две страни:

- първата беше, че чуждестранните участници, особено съветските, откряваха нещо, но не го доизговаряха и ни оставиха в смут;
- а втората тревога се появи от нашите колеги, представители на официалната българска наука. Те ехидно, щом пристигнаха на конференцията, един след друг ни задаваха на висок глас въпроса: “А къде е тази Симеонова библиотека? Покажете ни я да я видим — защо сте я крили от нас?”

Вече, вярвам, разбирате, защо приветствам толкова убедено първия том от Симеоновия сборник. Ние, поне около 30 души, сме се заложили **ДА ТЪРСИМ**. Археолозите реално го намират /слава Богу!/ и нумизматиците — също.

А филолозите и историците трябва да го изровим от непрочетени или от невнимателно прочетени книги. Този метод в едно електронно издание /ЛИТЕРНЕТ/ на реконструирани от мен старобългарски воински сказания нарекох **КНИЖОВНА АРХЕОЛОГИЯ**. И тъкмо в това поле на “археология в библиотеките” ни завежда с неподражаема компетентност Асен Чилингиров.

Наука ли е това, което той ни предлага с криминалогични средства? До къде е наука — ще докажат бъдещите дискусии. Но поне две трети от неговите предложения са истинска неоспорима наука.

На първо място — в тази първа част от своя Симеонов сборник ученият формулира **14 ПИТАНИЯ**, “свързани с най-важните въпроси от българската история: кой е съставителят на сборника и за кого е съставен? По какъв начин този сборник попада в Киев и какво отношение има с руската, но и с българската книжнина? И имат ли илюстрациите на сборника връзки с руското изкуство на **X - XI век?**” /с.5-7/.

А безспорният Айнщайн ни е поръчал, че науката започва от там, откъдето сме постигнали адекватно формулирани въпроси към обектите на изследването. Това за А. Чилингиров е голям принос! Вече не можем да се преструваме на недосетливи.

Следващият научен принос е хронологичният преглед на изследванията и литература, като за труднодостъпни книги ни предлага подробни анотации и цели откъси от библиографирания труд. В епохата на Византийския християнски ренесанс — средата на **IX век** — такъв начин на аотиране с цитирани текстове се нарича “катени” и е постигнал върха на ефективността

си в МИРИОБИБЛИОН на патриарх Фотий. Не искам да лаская колегата Чилингиров със сравнението с Фотий, но в нашата преходна епоха между книжната /все още малкодостъпна/ информация и предстоящата глобална електронна — неговите усилия ще ни помогнат да интензифицираме обосновките на своите тези.

Третият аспект на научните му приноси са завършените студии за руската царица Олга и нейния загадъчен придружител — свещеника Григорий. Тези две студии ще нелектризират дискусиите ни. Но е изключително радостно, че са завършени и публикувани, защото наука има само там, където се водят дискусии.

И накрая един упрек или по-скоро пренасочване на вниманието на изследователя. По редица въпроси той няма информация за българските достижения по темата.

И тук е заложена моята адмирация към почина на Академичната библиотека — да представи книгите на Асен Чилингиров още в първите дни от българските им преводи и да запознае българските учени с тях. Вярвам, че този жест ще създаде плодородни научни контакти между двете категории български учени — едните, да ги наречем “автохтонни”, и другите, да ги наречем ”овреме емигриралите”. Това много бързо ще приобщи изследванията в застъпените научни области тук и [ще помогне] да се изравнят с европейската компетентност.

Онзи ден бяхме, а и днес сме само в началото. Пожелавам един успешен процес на интегриране между българския научен канон и алтернативните му “придружители” и едно успешно приближаване към адекватните решения.

На добър час!